

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 287/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., t. č. vo výkone väzby, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva zaručujúceho prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 3 Tos 44/2010-327 z 10. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2010 doručená sťažnosť M. B., t. č. vo výkone väzby (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a

práva zaručujúceho prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 44/2010-327 z 10. mája 2010.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Dňa 29. 04. 2010 som bol Okresným súdom v Žiline prepustený na slobodu s tým, že sa mi výkon väzby nahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka s uloženými obmedzeniami, ktoré sú v uznesení OS Žilina č. k. 28 T 63/2010 zapísané. Proti prepusteniu z väzby ihneď zahlásila prokurátorka sťažnosť...»

Krajský súd v Žiline dňa 10. 05. 2010 pod č. k. 3 Tos 44/2010-327 prerokoval sťažnosť prokurátorky a rozhodol, že zrušil verdikt okresného súdu a ponechal moju osobu vo väzbe.

Som toho názoru, že krajský súd sa nezoberal pri svojej prieskumnej povinnosti meritom veci, pretože vo svojom zamietavom výroku mi de facto zamietol údajnú moju žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú som za celých sedem mesiacov väzby ani nepodal. ...

Okrem faktu, že celé moje väzobné stíhanie považujem od samotného začiatku za nezákonné... bol na moju osobu uvalený väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. ... Okresný súd Žilina mi preukázateľne rozhodnutím prepustiť ma na slobodu s dohľadom a uloženými opatreniami ako nahradenie väzby (§ 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.) uložil taký rozsah opatrení, ktoré nielen ďaleko prevyšujú väzobný dôvod, ale aj pojmajú vo svojej podstate väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. b) a dokonca aj písm. a) Tr. poriadku. ...

Som toho názoru, že oba súdy pochybili pri svojom rozhodovaní čím mi zmarili moje právo, aby moja vec bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom. ...

Chtiac – nechtiac som nútený sa v tomto podaní vrátiť k sťažnosti, ktorú som pred časom podal k Ústavnému súdu SR a to dňa 17. 02. 2010, 08. 03. 2010 a prvotnej sťažnosti zo dňa 12. 02. 2010 vedenú pod sp. zn. II. ÚS 126/2010-31. Túto sťažnosť mi ústavný súd odmietol z dôvodu jej predčasného predloženia nakoľko som podľa názoru Ústavného súdu SR nevyužil – nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mi zákon účinne poskytuje na ochranu mojich základných práv... Dávam do pozornosti ústavnému súdu, že som riadne vyčerpal možnosti v rámci prokuratúry, pretože som viacerými opakovanými podaniami (4x) vyjadril nespokojnosť s vybavením mojich podnetov. ... Paradoxom, ak nie úmyselným konaním

zo strany dozorujúcej prokurátorky boli moje podnety o zosúladenie stavu veci so zákonom „posúdené“ ako moja opakovaná žiadosť o prepustenie z väzby, čo ma v konečnom dôsledku procesne poškodilo v konaní na ústavnom súde. ...

Žiadam Ústavný súd SR, aby si naštudoval pôvodnú sťažnosť zo dňa 12. 02. 2010 a jej obsah zobral na zreteľ. Žiadam o prinavrátenie lehoty podania k prvotnej sťažnosti, pretože nie mojím zavinením, resp. opomenutím došlo k zmareniu možnosti riadne ju súdom prerokovať. Žiadam Ústavný súd SR, aby opätovne prejednal moju sťažnosť vedenú pod sp. zn. II. ÚS 126/2010 a v zmysle jej obsahu rozhodol o mnou poukazovaných porušeníach zákonov.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„1. Základné právo obvineného M. B., bytom Ž., toho času vo výkone väzby od 04. 12. 2009 upravené v článku 17 ods. 2 Ústavy SR, článok 6 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu Žilina zo dňa 10. 05. 2010, sp. zn. 3 Tos 44/2010-327 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Žilina zo dňa 10. 05. 2010, sp. zn. 3 Tos 44/2010-327 sa zrušuje a Okresnému súdu Žilina sa prikazuje, aby M. B., neodkladne prepustil z výkonu väzby na slobodu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 80/2010).

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že uznesením č. k. 3 Tos 44/2010-327 z 10. mája 2010 krajský súd rozhodoval o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 28 T 63/2010 z 29. apríla 2010, ktorým bol sťažovateľ prepustený z väzby, ktorá bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Okrem toho okresný súd napadnutým rozhodnutím neprijal písomný sľub sťažovateľa (obvineného) a rozhodol o uložení primeraných povinností a obmedzení.

S prijatými závermi okresného súdu nesúhlasil prokurátor, a preto proti nemu podal sťažnosť, v ktorej dôvodil tým, že nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka pri súčasnom uložení konkrétnych povinností a obmedzení nepovažuje za dostatočné, a to vzhľadom na okolnosti prípadu, osobu sťažovateľa a charakter trestnej činnosti. Sťažovateľ je totiž stíhaný za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť voči svojej maloletej dcére.

O sťažnosti prokurátora proti uzneseniu okresného súdu teda rozhodol krajský súd tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušil a podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku ho ponechal vo väzbe. V ďalšom výroku svojho rozhodnutia krajský súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a vo zvyšných dvoch výrokoch vyslovil, že neprijíma jeho písomný sľub a zamietla aj jeho návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia krajský súd konštatoval:

„... krajský súd poznamenáva, že v súčasnom štádiu konania hrozí reálna obava, že v prípade prepustenia obvineného na slobodu, by pokračoval v páchaní trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný. Obvinený je stíhaný pre viaceré útoky, ktorých sa mal voči maloletej dopúšťať od roku 2003 až do novembra 2009. Teraz žalovanej trestnej činnosti sa mal navyiac dopúšťať napriek tomu, že v minulosti už bol odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody pre násilný trestný čin. Nemožno prehliadnuť ani fakt, že obvinený je v súčasnej dobe stíhaný aj pre ďalšiu úmyselnú trestnú činnosť. Väzobné stíhanie obvineného z dôvodov § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. preto považuje aj krajský súd v súčasnom štádiu konania za opodstatnené.

Krajský súd sa však nestotožňuje so záverom prvostupňového súdu o prepustení obvineného z väzby na slobodu za súčasného prijatia inštitútov nahradzujúcich väzbu obvineného, tak ako to vyplýva z napadnutého uznesenia prvostupňového súdu. ...

Keďže dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. u obvineného trvajú aj v súčasnom štádiu konania, tak ako bolo už vyššie uvedené, krajský súd preto žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu v zmysle § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol s tým, že väzobné stíhanie obvineného považuje aj v súčasnej dobe za zákonné a opodstatnené. ...

Písomný sľub obvineného sa nachádza na č. l. 284 spisu. V tomto sľube obvinený uvádza, že bude sa riadiť zásadami Trestného poriadku, tieto bude dodržiavať podľa pokynov súdu a zároveň prijme na seba akékoľvek súdom určené obmedzenia.

Takto sformulovaný sľub obvineným nespĺňa formálne náležitosti uvedené v § 80 ods. 1 písm. b) Tr. por. - teda najmä, že obvinený bude viesť riadny život a že sa nedopustí trestnej činnosti. Keďže obvinený v ďalšom štádiu tento formálny nedostatok neodstránil, krajský súd preto rozhodol o neprijatí jeho písomného sľubu, a to z dôvodu, že tento neobsahuje formálne náležitosti predpísané Trestným poriadkom. ...

... krajský súd poznamenáva, že obvinený je stíhaný za sexuálny delikt, ktorého sa mal dopúšťať voči vlastnej maloletej dcére. Ako už bolo konštatované, v posudzovanom prípade nejde o nejaké jednorazové konanie, ale obvinený mal svoju maloletú dcéru sexuálne zneužívať od jej 5 rokov, a to opakovane viac rokov. Je stíhaný za konanie, ktoré je potrebné považovať za nebezpečné a závažné, čo je odzrkadlené aj v trestnej sadzbe za takýto delikt, ktorá je v rozpätí od 7 do 12 rokov pri treste odňatia slobody.

Pokiaľ ide o osobu obvineného, ani táto podľa názoru krajského súdu nedáva dostatočnú záruku na to, že by účel väzby obvineného bolo možné dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním za súčasného prijatia povinností a obmedzení v rozsahu uvedenom v uznesení prvostupňového súdu.

Obvinený bol v roku 2000 odsúdený pre trestný čin vydierania k nepodmienečnému trestu odňatia slobody vo výmere 3 roky. Je teda zrejmé, že trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný - páchanej niekoľko rokov, sa mal dopúšťať v dobe krátkej po svojom predchádzajúcom odsúdení. Možno teda konštatovať, že ani predchádzajúce odsúdenie k nepodmienečnému trestu odňatia slobody nemalo na obvineného dostatočný vplyv v tom smere, aby v budúcnosti viedol riadny život. ...

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto krajský súd na základe sťažnosti podanej prokurátorom zrušil napadnuté uznesenie v celom rozsahu a sám rozhodol o ponechaní obvineného vo väzbe a súčasne nevyhovet návrhom obvineného na nahradenie jeho väzby ním ponúknutými inštitútmi.

Záverom krajský súd poznamenáva, že väzobné stíhanie obvineného považuje za dôvodné a opodstatnené aj v súčasnom štádiu konania. “

1. Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ tvrdil, že rozhodnutie krajského súdu považuje za nezákonné z dôvodu, že aj napriek tomu, že nežiadal o prepustenie z väzby, krajský súd žiadosť prerokoval a prepustenie z väzby zamietol, ústavný súd ju odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Zo zápisnice o neverejnom zasadnutí okresného súdu sp. zn. 28 T 63/2010 z 29. apríla 2010, ktorej súčasťou je aj vyhlásenie uznesenia o prepustení sťažovateľa z väzby, jednoznačne vyplýva, že v rámci konečného návrhu obhajca sťažovateľa vyslovil, že u sťažovateľa nie je dôvod na jeho ponechanie vo väzbe, a preto ho žiadal prepustiť z väzby na slobodu (č. l. 308 spisu). Sťažovateľ sa s vyjadreniami svojho obhajcu stotožnil, čoho dôkazom je aj jeho vyhlásenie zaznamenané v predmetnej zápisnici (č. l. 309 spisu).

To znamená, že tvrdenia sťažovateľa o nepodaní žiadosti o prepustenie z väzby nie sú pravdivé, pretože na verejnom zasadnutí okresného súdu 29. apríla 2010 takúto žiadosť aj

prostredníctvom svojho obhajcu podal. V dôsledku toho potom krajský súd v uznesení vyslovil, že ponecháva sťažovateľa vo väzbe, a zároveň ďalším výrokom zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby.

Krajský súd teda zákonným spôsobom rozhodol o relevantnom návrhu sťažovateľa, a preto sa nemohol dopustiť porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

Okrem toho uvedeným postupom a rozhodnutím krajského súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu práva sťažovateľa zaručujúceho prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru. Krajský súd totiž namietaným uznesením rozhodoval o väzbe ako inštitúte trestného procesu znamenajúceho obmedzenie osobnej slobody trestne stíhanej osoby, ktorý sa vyznačuje tým, že napomáha dosiahnutiu účelu trestného konania, a to v podobe či už znemožnenia obvinenému vyhnúť sa trestnému stíhaniu, zabránenia v marení objasňovania dôležitých skutočností alebo zabránenia v pokračovaní trestnej činnosti. Nebolo zistené, aby krajský súd v okolnostiach daného prípadu prejudikoval rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomil zásadu prezumpcie neviny sťažovateľa, podľa ktorej každý, proti komu sa vedie trestné konanie, sa považuje za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

V namietanom postupe a rozhodnutí krajského súdu, ktorým sa rozhodovalo o zákonnosti väzby, videl sťažovateľ aj porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd rešpektuje prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok *De Wilde et al v. Belgicko* z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71, § 72, § 73, § 75, § 76, § 77 atď.), respektíve čl. 17 ústavy, pretože predstavujú prísnejšiu a špeciálnu úpravu dodržania zásad spravodlivého procesu u osoby pozbavenej osobnej slobody, než aký má na mysli čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ustanovenia čl. 5 dohovoru a čl. 17 ústavy zahŕňajú hmotné a tiež procesné atribúty práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie

a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. III. ÚS 155/09).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. Sťažovateľ taktiež namietal, že nesúhlasí s rozhodnutím krajského súdu, ktorým bol ponechaný vo väzbe, pretože podľa jeho názoru ňo nie sú dané dôvody väzby.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd konštatuje, že v uznesení krajského súdu je opodstatnenosť väzobného stíhania sťažovateľa dostatočne zdôvodnená.

Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Druhostupňový súd vyslovil názor, že prepustením sťažovateľa z väzby na slobodu by bola daná dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, keďže sexuálneho deliktu voči svojej maloletej dcére sa dopúšťal dlhšiu dobu a okrem toho v minulosti už bol odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody za inú násilnú trestnú činnosť. Z uvedeného dôvodu krajský súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol.

Súd druhého stupňa v napadnutom rozhodnutí dostatočným spôsobom ozrejmil, z akého dôvodu nebolo možné nahradiť väzbu písomným sľubom sťažovateľa ani dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním pri súčasnom uložení primeraných povinností a obmedzení. Neprijatie písomného sľubu sťažovateľa krajský súd odôvodnil nesplnením formálnych náležitostí a v prípade nenahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka argumentoval osobou sťažovateľa a charakterom trestnej činnosti, ktorej sa mal dopustiť, jeho predchádzajúcim odsúdením, ako aj závažnosťou prerokúvaného prípadu a výškou sankcie, ktorá za spáchaný trestný čin hrozí.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd prijatým rozhodnutím poskytol jasný a odôvodnený obraz o potrebe ďalšieho zotrvania sťažovateľa vo väzbe. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju aj odmietol.

3. V závere sťažnosti sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd „*opätovne prejednal ... sťažnosť vedenú pod sp. zn. II. ÚS 126/2010*“. Túto svoju požiadavku však nepremietol do petitu sťažnosti, a preto sa ňou ústavný súd, ktorý je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, ďalej nezaoberal.

K tomu je však ešte potrebné uviesť, že ak by aj sťažovateľ takúto požiadavku v petite sťažnosti nastolil, taká námietka by ako celok musela spĺňať všetky náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania podľa § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde. Nestačilo by ju formulovať tak, ako to urobil sťažovateľ, že v rámci odôvodnenia aktuálnych námietok, ktorých predmet je odlišný od pôvodnej sťažnosti prerokovanej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 126/2010, požiadaval o opätovné preskúmanie skoršej sťažnosti, či o „*prinavrátanie lehoty podania k prvotnej sťažnosti*“. Okrem toho by taká sťažnosť musela byť v súlade s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde podaná v zákonnej lehote a pred jej podaním by sťažovateľ musel vyčerpať všetky opravné prostriedky a iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv účinne poskytuje (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Navyše, taká sťažnosť by musela spĺňať aj predpoklady prípustnosti, ktorá je negatívne vymedzená v § 24 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2010